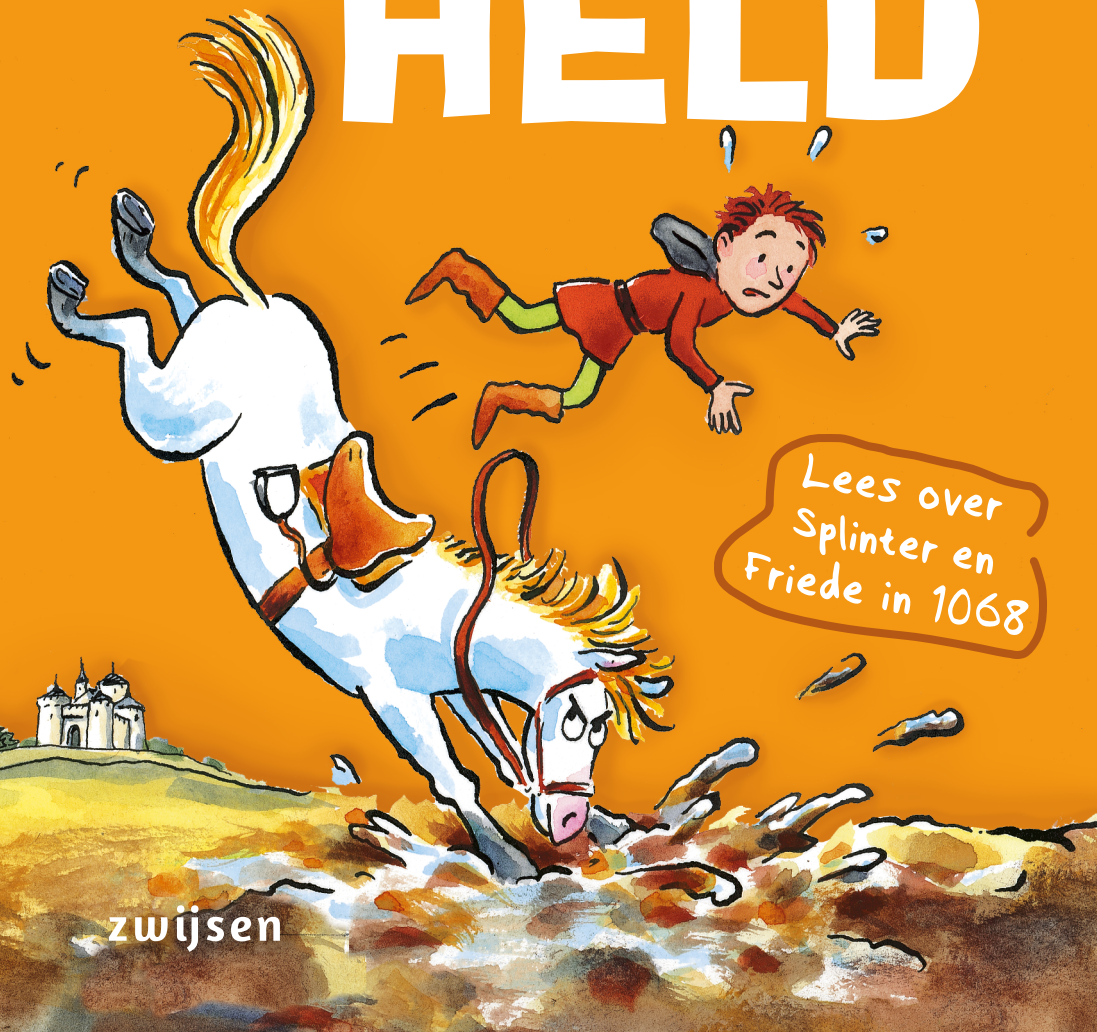

Suzanne Wouda

Een echte HELD

Lees over
Splinter en
Friede in 1068

zwijsen

Een echte HELD

Suzanne Wouda

Met tekeningen van Hugo van Look

zwijsen

Zwijsen, dé leesspecialist sinds 1846. Ruim 80% van de kinderen leert op school lezen met Zwijisen. Lezen is de basis voor leren: van rekenen tot schrijven, van geschiedenis tot aardrijkskunde. Zwijisen, voor een leven lang leesplezier!

1e druk 2020

ISBN 978.90.487.3840.3

NUR **282/283**

© Uitgeverij Zwijisen B.V., Tilburg, 2020

Tekst: Suzanne Wouda

Illustraties: Hugo van Look

Vormgeving: Natascha Frensch

Foto auteur: Freekje Groenemans

Historisch advies: Hans Vermeer

Voor België:

Uitgeverij Zwijisen.be, Antwerpen

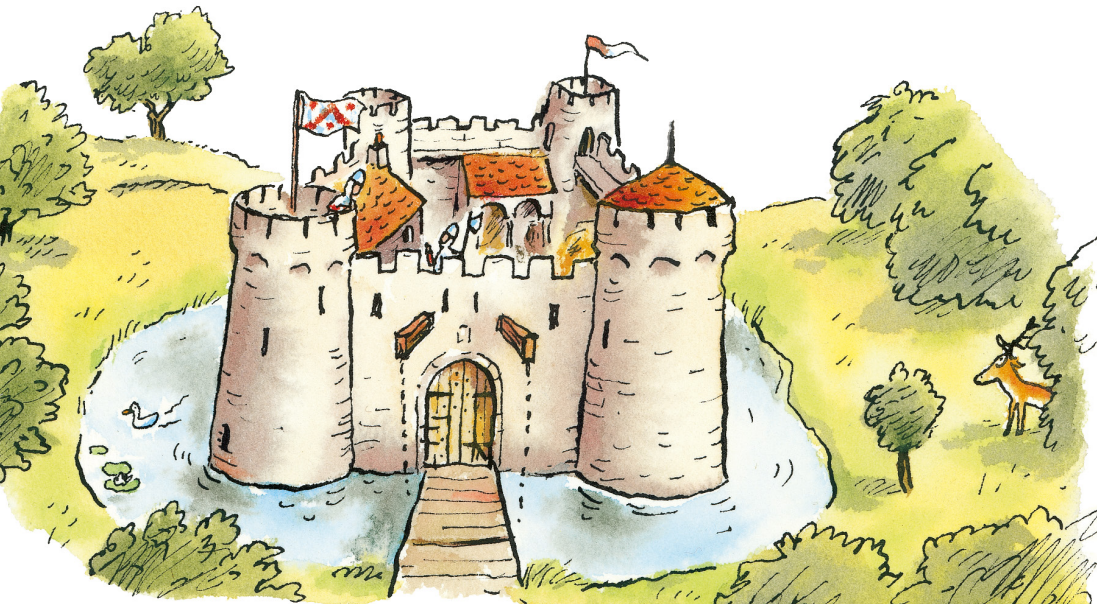
D/2020/1919/071

Behoudens de uitzonderingen in de Auteurswet mag niets uit deze uitgave worden openbaar gemaakt of vervaelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor licenties voor knipselkranten en -diensten of voor het overnemen voor onderwijsdoeleinden kunt u contact opnemen met de Stichting PRO: www.stichting-pro.nl. Voor meer informatie over auteursrecht in het onderwijs gaat u naar www.onderwijsauteursrecht.nl.

Inhoud

Duik in de tijd ...	4
Hoe leeft een kind in deze tijd?	6
Een geweldig idee	9
In bad	12
Heldenverhalen	18
Hoe word je een held?	24
Ontsnapt!	30
Slapen tussen de brandnetels	33
De geheime boodschap	36
De Rode en de Baard	39
Op naar heldenmoed	43
Tocht door het donker	49
Verdwaald	54
Rover een, twee en drie	58
Een mislukte held	61
De graaf van Hert tot Ever	67
Een tapijt voor Splinter	70
Over de makers van dit boek	75
Tips voor je boekbespreking	76

Duik in de tijd ...

In de middeleeuwen was het heel belangrijk wie je ouders waren. Als die van adel waren, zat je goed. Dan waren ze meestal rijk, ze woonden in een kasteel en hadden veel grond. Je vader was misschien wel ridder en zelf kon je ook ridder worden. Als je tenminste een jongen was.

Dat kon niet als je ouders boer of burger waren. Dan was er helemaal geen geld om de opleiding tot ridder te betalen.

Ons eten halen we nu in winkels en in de

supermarkt. Vroeger verbouwden mensen hun eigen eten en maakten ze hun eigen spullen. Dat ging steeds beter, en wat ze zelf niet nodig hadden, verkochten ze. Zo ontstond handel. Mensen gingen dichterbij elkaar wonen om handel te drijven. Er ontstonden steden, die langzaam steeds groter werden.

De adel had veel macht, maar helemaal bovenaan stond de koning.

Koningen hadden vaak bijnamen, zoals Willem de Veroveraar of Richard Leeuwenhart. Zij heetten niet zo omdat ze braaf op hun troon bleven zitten. Er werd heel wat afgevochten! Zo versloeg Willem de Veroveraar de Engelse koning Harold in 1066 tijdens een beroemde veldslag. Dat was een echte heldendaad die niet vergeten mocht worden. Daarom werd dat verhaal afgebeeld op een tapijt. Geen klein vloerkleedje, nee, een wandkleed van wel 70 meter lang.

Dat beroemde tapijt bracht de ridder van Boeljon en zijn vrouw op een idee. Wat dat is, lees je in dit verhaal.

Hoe leeft een kind in deze tijd?

Splinter - zoon van een ridder

Splinter woont in een kasteel dat dikke muren heeft en beschermd wordt door een gracht. In de ramen zit geen glas, dus 's winters kan het er flink koud worden. Dat is ook een reden waarom ze dikke kleden aan de muren hangen. Die houden de warmte van het vuur een beetje vast.

Splinter krijgt les op het kasteel. Hij leert schrijven met een ganzenveer, waar een punt aan is gesneden met een spleetje erin. Die doopt hij telkens in een potje met inkt. Lang niet alle edelen kunnen schrijven. Boeken worden niet gedrukt, maar met de hand overgeschreven door monniken.

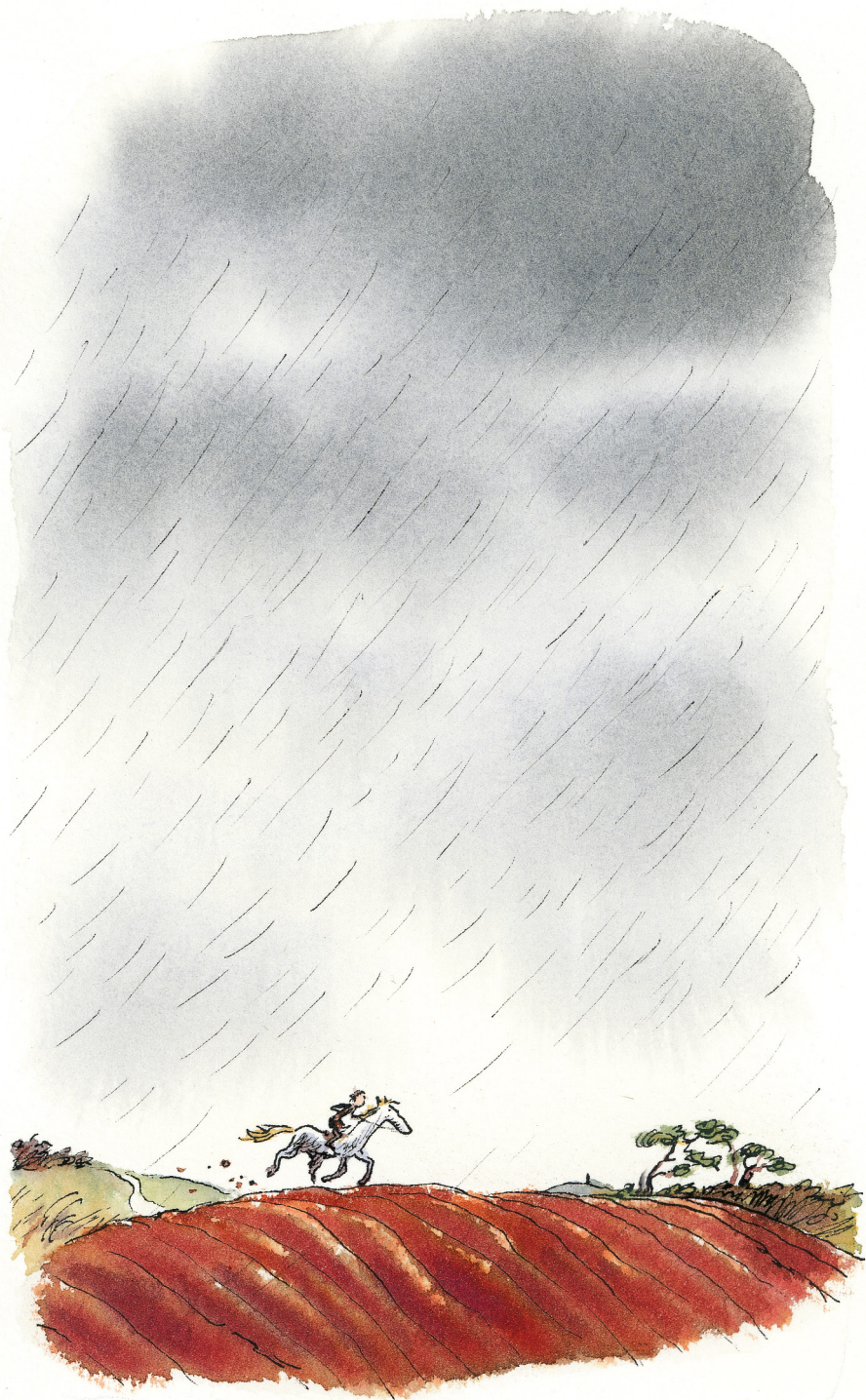
Om ridder te worden, gaan jongens in de leer bij een andere ridder. Ze zijn eerst page en moeten allerlei klusjes doen. Vanaf 14 jaar worden ze schildknaap en krijgen ze les in vechten. Ze oefenen met een houten zwaard. De opleiding tot ridder duurt erg lang. Pas rond je 21ste jaar word je tot ridder geslagen.

Friede - dochter van een borduurster

Friede woont in het dorp. Het huis waarin ze woont is heel anders dan dat van Splinter. Het is van hout en veel kleiner. Het heeft maar één kamer. Daar gebeurt alles: eten, werken, slapen, leven. Er is niet eens plék voor een tapijt aan de muur. Maar binnen is het wel lekker warm, door de grote haard waarboven gekookt wordt.

Friede kan niet lezen of schrijven. Van haar moeder leert ze koken, spinnen, weven en borduren. Een opleiding is er niet. Ze moet al jong meehelpen en hard werken, zodat er genoeg te eten is voor het gezin.

Een geweldig idee

Er raast iets over de velden, door de stromende regen. Een paard met een jongen erop. Die jongen is Splinter van Boeljon. Zoon van de beroemde ridder van Boeljon. Zijn paard heet Marie, maar Splinter noemt haar Modderbad.

Modderbad draaft hard door. Splinter kijkt van links naar rechts en weer terug. Er hangen regendruppels aan zijn wimpers. Roept daar niet iemand? Hij luistert scherp, maar hoort alleen de ploffende paardenvoeten.

Is er dan niemand in nood? Zelfs niet een piepklein noodgeval? Een ontsnapte kip of een ruzie om de laatste appel? Hij spitst zijn oren. Nee, niets. Niemand schreeuwt, huilt, kermt of snottert. Met dit weer blijft iedereen natuurlijk binnen.

Splinter zucht diep. Als niemand hulp nodig heeft, hoe kan hij dan een held worden? Hij spoort Modderbad aan.

Het is allemaal de schuld van zijn moeder. Die stond vanmorgen heel lang naar de muur van de grote zaal te kijken. Net toen hij dacht dat ze zich vast niet goed voelde, zei ze: 'Wat is die muur toch saai.

Zo afschuwelijk kil en koud en grijs. Alsof ik uit een mistig raam kijk. Weet je wat wij nodig hebben?

‘Nou?’ vroeg zijn vader.

‘Een tapijt.’

‘Een tapijt?’

De vrouwe van Boeljon knikte en streek met haar hand langs de muur. ‘Lekker warm en zacht. Geborduurd in heldere kleuren. Zo’n tapijt waar je uren naar kunt kijken. Een tapijt met een verhaal.’ De ridder kneep zijn ogen half dicht. Hij zag het voor zich: hijzelf hoog te paard tussen de vijanden op een strijdveld. Zijn zwaard danst door de lucht en kliëft in armen en benen. Zijn bijl hakt erop los. Bloed spuit op.

‘Wat een geweldig idee,’ riep hij. ‘Een tapijt met al mijn heldendaden erop.’

Heldendaden? dacht Splinter. Welke heldendaden? Zijn moeder stak haar arm omhoog alsof ze een zwaard vasthield. ‘Zoals tijdens de slag om Weetik-veel, toen jij als eerste in de aanval ging tegen dat grote leger.’

De ridder werd rood. ‘Eh, tuurlijk, zeker, dat ja, die keer ...’

‘En die grote wolf die je verslagen hebt. Ik draag mijn muts van wolvenbont nog steeds.’

‘Eh, ja, nou ... Met eh ... de staart tussen de poten ging de rest van de roedel ervandoor. Als een stel

bange hazen.'

Splinter zette grote ogen op. Zijn vader? Als eerste in de aanval?

Wolven wegjagen?

'Het moet wel een mooi tapijt worden,' zei de vrouwe. 'Een lelijk vod wil ik niet.'

Splinter luisterde al niet meer. Een held zijn ... dat wilde hij ook!

Ineens sloeg er iemand op zijn schouder.

'Let 'ns op, Splinter,' zei zijn vader. 'Neem je paard en rij naar het dorp. In het eerste huis na de smidse woont een vrouw die prachtig kan borduren. Zeg dat ze op het kasteel verwacht wordt.'

'Goed, vader.' Splinter liep weg, maar zijn vader was nog niet klaar.

'Zeg dat ze meteen moet komen. Ik moet weten wat er nodig is voor zo'n tapijt.'

'Goed, vader.' Hij liep naar de deur.

'O, en haal meteen ook Jan Praatgraag, de minstreel,' riep de ridder hem na. 'Die kan mijn avonturen nog spannender maken.'

'Goed, vader.'

'O, en Splinter?' zei de vrouwe van Boeljon.

Splinter draaide zich om. 'Wat is er, moeder?'

'Schiet een beetje op. Dat tapijt moet vóór de winter klaar zijn.'

In bad

Dus nu is Splinter op weg naar het dorp. In de stromende regen. Door de velden, want dat is de op één na kortste weg. De kortste weg gaat door het bos. Over een modderig karrenspoor. Daar blijft hij liever bij vandaan. Als zijn paard ergens van houdt, dan is het wel van modder. Vooral van erin rollen. Gelukkig is het dorp niet ver meer. Splinter is doorweekt. Nog een klein stu..

Ineens schudt Modderbad wild met haar hoofd. Ze werpt haar neus in de lucht. Wat ruikt ze daar?

O nee, denkt Splinter. Hij zet zich schrap en trekt de teugels aan.

O ja, denkt Modderbad, en ze buigt af. Als de stormwind vliegt ze door het gras, recht op de bomen in de verte af.

‘Nee, niet die kant op!’ schreeuwt Splinter. Hij geeft een ruk aan de teugels.

Maar Modderbad luistert niet. Die draaft door alsof de duivel haar op de hielen zit – zo naar de rand van het veld, en dan het bos in. Naar het karrenspoor. Dat spoor is veranderd in twee geulen vol modderig water. Hinnikend plentst het paard erin. Modder, modder, hemelse modder!

Splinter schreeuwt: 'Nee, Modderbad, niet doen!
Stop!'

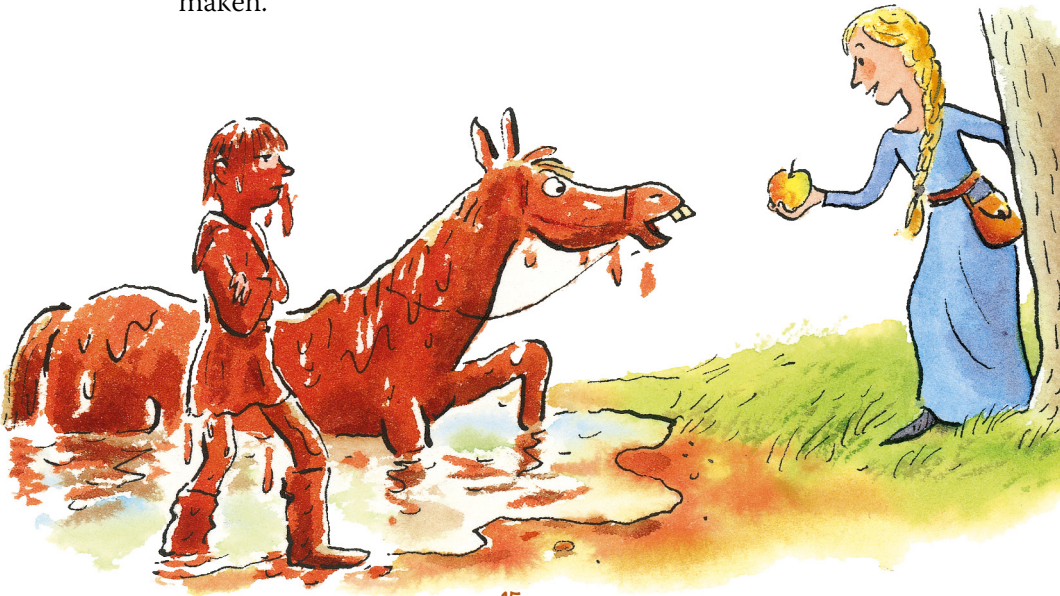
Stop? Goed dan, denkt Modderbad. Stilstaan op
commando kan ik als de beste. Ze boort haar hoeven
in de modder. Haar achterwerk veert op – en Splinter
ook. Hij komt los van het zadel en buitelt over haar
heen. *Spletsj* ... met zijn snufferd in de modder.
Koud water dringt door zijn hemd en broek heen.
Zijn laarzen lopen vol terwijl hij Modderbad hoort
hinniken. Het lijkt op ... lachen! Dan ploft zij ook in
de modder en rolt om.

Stom paard!

Splinter veegt de modder uit zijn ogen.

'Jij en je paard kunnen geld verdienen,' zegt een stem.

'Als zotten op de jaarmarkt. Iedereen aan het lachen
maken.'

Geschrokken kijkt Splinter om. Onder een boom staat een meisje met een lange vlecht te schuilen voor de regen. Ze lacht hem uit, en niet eens stiekem.

Splinter krabbelt op. De modder sopt en zuigt aan zijn laarzen. Eén laars blijft vastzitten. Zijn voet met sok komt neer en zakt meteen weg. *Jak!* Hij rukt zijn laars los en glijdt bijna uit, maar om hulp vragen doet hij niet. Dat doet een held niet. Die regelt zelf zijn zaakjes.

Splinter loopt met opgeheven kin naar Modderbad toe, alsof er niets aan de hand is. ‘Kom, we gaan verder.’

Modderbad dént er niet aan. De modder is zo lekker koel en glad. Waarom zou ze eruit komen?

‘Kom, Marie,’ gromt Splinter. Hij giet zijn laars leeg en trekt hem aan.

Marie rolt nog een keer om, als een varken in de drek. Het meisje lacht weer. Dan klakt ze met haar tong. Uit de buideltas aan haar riem haalt ze een appel. ‘Kijk eens, Marie. Lust je deze?’ Ze houdt de appel omhoog. Marie heeft hem al geroken en komt overeind.

Druipend van de modder loopt ze op het meisje af. Wat een dag, wat een dag. Een heerlijk modderbad en een appel als toetje!

Splinter pakt snel de teugels en klimt in het zadel. Alles is glibberig, maar hij blijft zitten.

‘Kom, Marie, we gaan.’ Eerst maar terug naar het

kasteel. De modder van zijn wangen vegen, schone kleren aan ... Dan kan hij pas naar het dorp. Hij knikt naar het meisje, dat hem lachend aankijkt, en rijdt weg. Een held voelt hij zich niet vandaag.

Bor, het oude trekpaard, houdt niet van modder. En ook niet van rennen. Zelfs niet van een beetje doorlopen. Hij sjokt door de velden, hoe stevig Splinter hem ook aanspoort. Maar nog een keer met Modderbad op pad? Voor geen goud! Die staat vies in de stal. Hij zal haar straks helemaal moeten poetsen. Al die aangekoekte modder eraf. En zijn kleren liggen op een hoopje in de keuken. Hij hoopt maar dat zijn ouders er niet van horen.

Gelukkig is het dorp al in zicht. Bij het huis na de smidse glijdt Splinter van zijn paard. Hij bindt Bor aan een paaltje en klopt op de deur.

‘Binnen!’

Als hij de deur opent, komen twee dingen hem tegemoet: het donker en de geur van uien. Zo erg dat zijn neus prikt.

‘Hallo?’

‘Hier, bij de haard.’

Splinter zet aarzelend een stap. Bij een grote schouw zit een vrouw uien te snijden.

‘Ik ben op zoek naar de borduurster,’ zegt hij.

‘Dat ben ik.’ De vrouw gooit een handvol uienknippers in een ketel boven het vuur.

Lekker dan, denkt Splinter, een tapijt dat naar uien stinkt. ‘Mijn vader wil een wandkleed. Hij heeft gehoord dat u de beste borduurster van de streek bent. Kunt u naar het kasteel komen?’

‘Wanneer?’ vraagt de vrouw.

‘Zo snel mogelijk.’

Ze stopt met snijden en kijkt naar de mand met uien aan haar voeten. Die moet natuurlijk eerst leeg.

‘Morgenvroeg ben ik er.’

Splinter knikt. Zijn ogen beginnen te tranen. Snel naar buiten. Uit die uienlucht. Hij draait zich om, maar ineens staat er iemand in de deuropening. Het meisje met de lange vlecht. Ze houdt de deur voor hem open en lacht. ‘Tot ziens, modderkoning.’

Heldenverhalen

De grote zaal is gevuld met stemmen als Splinter de deur opent. Zijn vader vertelt met grote armgebaren. ‘... en toen viel de ridder van Boven van zijn paard en moest ...’

‘Nee nee nee nee nee.’ Jan Praatgraag schudt zijn hoofd zo hard dat zijn muts afvliegt. ‘Zo wordt het natuurlijk nooit een spannend verhaal. Het gáát niet om die ridder. U hebt de hoofdrol!’

De vrouw van Boeljon knikt.

‘Mijn man is veel te bescheiden.’

De minstreel pakt een van de lansen die in een houder tegen de muur staan. ‘U wierp uw lans tussen de benen van het strijdros. Het paard struikelde, en dáárdoor viel die slappeling van zijn paard.’ Jan zwaait zijn arm naar achteren en werpt de lans van zich af. Die zoeft rakelings langs Splinter en blijft steken in het hout van de deur. De splinters vliegen om Splinters oren.

‘Hallo, jochie,’ zegt Jan, alsof hij niet net een lans naar zijn hoofd heeft gegooid.

De ridder van Boeljon kijkt op. ‘Waar is de borduurster?’

‘Ze komt zo snel mogelijk,’ zegt Splinter. ‘Eh ...
morgenochtend.’

‘Morgenochtend pas!?’ buldert de ridder. ‘Ik zal jou
nog eens om een boodschap sturen.’

Met een zucht gaat Splinter op de bank bij de haard
zitten. Hij ruikt nog vaag naar uien en modder.

Aan de grote tafel zit Bertold, het hulpje van Jan
Praatgraag. Zijn ganzenveer krast over het perkament.

Jan Praatgraag loopt naar de deur en trekt de lans
eruit. ‘Waar waren we gebleven?’

‘Bij de ridder van Boven,’ zegt de vrouwe. ‘Alles
opschrijven, Bertold.’

Bertold knikt en veegt het zweet van zijn voorhoofd.

Duik in het leven van Splinter en Friede!
 Splinter moet dapper zijn en een ridder
 worden. Friede moet borduren, net als haar
 moeder. Ze hebben weinig keus.

Het is 1068. De ridder van Boeljon wil een tapijt met al zijn heldendaden erop. En de moeder van Friede moet het maken. Splinter wil ook op het tapijt van zijn vader. Maar hij is nog niet eens ridder. En zeker geen held. Daar moet hij dus iets aan doen. Maar hoe word je een held? Splinter trekt eropuit met zijn paard Modderbad (dat liever iets met modder doet!). Hij ontdekt dat een held worden nog niet zo simpel is. Tot hij in het bos een gewonde zwarte ruiter vindt, met een geheimzinnige boodschap ...

*Duik in
 de tijd van* →

steden en staten

NUR 282/283
 www.zwijsen.nl

9 789048 738403